

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 18.

V Ljubljani, 4. velikega travna 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idrjli. Naročnino prejema Francišek Őrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/8 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vseblina: Ali prinašajo takozvani »prisilni referati« vsakoletnih okr. učiteljskih skupščin učiteljstvu kaj haska? — Novi nadzorovalni organi za istrsko učiteljstvo. — Naš denarni zavod. — Iz slovanskih pedagoških časnikov. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Inserati.

Ali prinašajo takozvani „prisilni referati“ vsakoletnih okr. učiteljskih skupščin učiteljstvu kaj haska?

Nekaj let je že minilo, odkar so v kranjski deželi in kakor tudi v sosednjih kronovinah uvedli takozvane »prisilne referate« za okr. učiteljske skupščine.

Provizorčitelji teh epohalnih novotarij so pač domnevali, da spravijo slovensko — posebno pa kranjsko — šolstvo namah na ono stopnjo popolnosti, na kateri je premnogo šol — na papirju.

Lahko pa trdimo, — tako iz lastne izkušnje, kakor tudi iz vestnega opazovanja slovenskega učiteljskega gibanja, da je ta novotarija pač nekaj tako abnormalnega, nekaj tako nepotrebnege, nekaj tako senzacionalnega, da bi provizorčitelji teh novotarij prav lahko vzeli patent na svojo iznajdbo, in ravno zaradi tega ne prinaša prav nikake koristi.

Prvič je ta naprava — kranjski c. kr. dež. šolski svet je izdal posebno odločbo o tem predmetu, in naši c. kr. okr. šolski nadzorniki jo pač vestno izpolnujejo, akoprav jo v svojih »domoljubnih« srcih obsojajo v dno pekla — nekaj tako nenaravnega, da nasprotuje pač zdravi človeški pameti in vsaki pravilni logiki. Menda ga ni na svetu stanu, ki bi ga tako profanirali kakor ravno učiteljski stan. Provizorčitelje teh novotarij vprašamo, se dobi le kje kak stan pod božjim solncem, ki bi moral po absolviranju svojih študij, ki je preskrbljen z vsemi predpisanimi izpričevali, delati poleg opravljanja svoje naporne službe naloge kakor šolarji?

In povsem umesten se nam zdi izrek nekega diplomovanega živinozdravnika, ki ga je izrekel povodom neke razprave o teh »prisilnih referatih« rekoč: Pri nas bi se kaj takega ne moglo prigoditi. Mi imamo svoje diplome, ki nas usposabljaajo za živinozdravnike in s to diplomom lahko vsakega v nos dregnem, ki bi trdil, da nisem sposoben za živinozdrav-

nika. Menim pa, da ste učitelji ravnotako dobri državljanji, kakor ostali stanovi.

Mož je govoril prav!

Drugič ne prinašajo ti referati prav nikakega haska učiteljstvu. Zakaj referati se izdelujejo pač prisilno, in tako delo ni imelo že od pamti veka nikdar prave koristi. Večina teh referatov je narejena po neki gotovi šabloni, in lahko rečemo, da 90% vseh referentov se ni globlje uglobovalo v literaturo in sploh v bistvo dotičnega predmeta — referata.

V tej trditvi nas prav dobro podpira dejstvo, da nastopajo kakor referentje po raznih krajih pri uradnih učit. skupščinah skoro vedno eni in isti poročevalci. Jako instruktiven je ravno III. del »Pedagoškega letopisa« Sol. Matice, kjer se nahajajo teme in teze tako posameznih uradnih učit. skupščin kakor tudi posameznih okr. učit. društev in »Zaveze«. Našim višjim oblastim priporočamo, da sestavijo natančno štatistiko teh referentov, in prepričani smo, da bodo odločevalci učiteljskih usod dobili vse drugačne pojme o posameznih učiteljih, o njih delovanju, o njih duševnem obzorju, kakršnega pa črpajo iz nepristranskih in »zanesljivih« nadzorniških poročil.

Slovincem se pač ne bodo toliko časa vremena zjasnila, dokler bodo taksirali učiteljstvo le po prožnosti hrbtenice.

Normalno misleč človek menda tudi ne bo zahteval, da se mora ravno učiteljstvo uglobiti v vsak referat tako, kakor to zahteva ravno dotični referent, ako hočemo, da imej zbrano učiteljstvo v istini kak dobiček, to je, da poda dotični referat učiteljstvu v resnici nekaj tako popolnega, ki bo do našalo tako učiteljstvu kakor tudi šolstvu vsaj kako trajno vrednost v najblažjem pomenu besede. Kakor ima vsak srednješolski profesor svojo posebno stroko, kakor docirajo na vseučiliščih posamezni strokovnjaki v raznih strokah, ravnotako menimo, da bi bilo najpametneje in najbolj logično, da bi naša slavna, visoka itd. šolska oblastva prišla že do principa, da bi delo za posamezne predmete — referate ravno v tem smislu razdelila. V vsakem okraju se dobe učitelji, ki kažejo za posamezne stroke mnogo, mnogo zanimanja, so takorekoč

veščaki v posameznih predmetih. In kadar pride to ali ono aktualno vprašanje na dan, naj se izroči dotični referat temu ali onemu učitelju — veščaku. In šolska oblastva naj bodo prepričana, da se bo dotični referent lotil dane naloge s tisto ljubeznijo, ki jo goji do predmeta, in podal nam bo referat, ki bo vzbudil v istini vso pozornost zbranega, poslušajočega učiteljstva.

Sedanji referati se delajo pač le v takem obsegu in s takim veseljem, kakršna je snov dotičnega referata in kakšno zanimanje goji dotičnik do onega predmeta. —

Slednjič izpregovorimo še dve, tri o samih referatih in njegovih ocenjevalcih!

Referati sami — to je snov posameznih referatov — se kaj čudovito določajo v posameznih okrajih. Seveda oni c. kr. okr. šol. nadzorniki, ki se prištevajo »modernejšim« poiščejo tuintam v resnici kako aktualnejšo zadevo — ako jim je niso vdahnili posamezni člani stalnih odborov; a ostali c. kr. okr. šol. nadzorniki pa pricaplajo za prvimi po preteku dveh ali treh let z ravno takimi vprašanji pred strmeče učiteljstvo. Tako na pr. se spominjamo onih dni, ko je nastopala »klasična mačka« v posameznih referatih in slavila pravo slavje širom slovenske dežele, noseč v najpozabljenejšo zagorsko šolo nepozabno ime onega kraljeviča, ki je zbudil iz spanja ta »klasični dokaz« modernega naziranja slovenskih pedagogov! Dalje na pr. ima učiteljstvo logaškega okraja — in menda postojnskega tudi — letos ravnotak referat, kakršnega sta imela pretečeno leto litijski in krški okraj. — Praktičnemu učitelju prihaja menda taka rotacija prav dobrodošla! *)

Nikakor pa ne smemo in ne moremo prevzeti popravljanja in ocenjevanja posameznih referatov. Oddani referati se pač popravljajo prav po ljudskošolski šabloni. Vestno se popravi vsaka napačno pisana beseda, vidno se postavi na brezpični »i« piko, natančno se zaznamuje izpuščeni »klobuk« posameznim šumnikom. In končno se tuintam zapiše kaka duhovita opazka, vredna, da se jo spravi v naš šolski muzej ad perpetuam memoriam naših duhovitih nadzornikov. O kakem logičnem razvrščenju misli posameznih referatov ali o stvarnih pomislekih posameznih premis ni ne duha ne sluha. In kako li? Mislimo, da se razumemo brez besed! — — —

Pribiti moramo končno še fakt, kako si zna ta ali oni nadzornik pomagati pri ocenitvi posameznih referatov. Da se pokaže popolnega moža navzgor, izroča oddane referate posameznim učiteljem — strokovnjakom v oceno, in te ocene prodaja nato merodajnim oblastvom kakor produkt, ki je zrastel na njegovi duševni njivi.

Ta iznajdba ni napačna, posebno ako pomislimo, da je le premnogo c. kr. okr. šol. nadzornikov — recimo v Avstriji sploh — ki ne dosejajo marsikaterega podrejenega učitelja v duševnem oziru niti do pasu! △

*) Lansko leto je tod strašil rjavi hrošč, poleg mačke najslavnejša zver! Uredn.

Novi nadzorovalni organi za istrsko učiteljstvo.

(Iz koprškega okraja.)

Usodnega udarca, da se je šola iztrgala z državnim šolskim zakonom duhovništvu iz rok, tega udarca ne more preboleti nazadnjaška suknja, dasi teče že četrto desetletje, odkar je za vedno utrnila zvezda duhovniške moči in slave na polju ljudskega šolstva. Med temi, ki pretakajo bridke solze po konkordatski dobi, ko je učitelj mežnar tlačanal vелеmožnemu župniku in kdo ve komu še, med temi objokanci je tudi tržaški škofijski ordinarijat (ali po »Slovenčevi« ortografiji Tržaški Škofijski Ordinarijat).

Posebno v zadnjem času, odkar vlada škof Nagl, so se začeli na tržaškem ordinarijatu inte nzivneje boriti z vprašanjem: Kako stopiti ljudskemu šolstvu malo na prste? Mi se prav nič ne čudimo, če se od cerkvene strani tako nastopa. Klerikalno stremljenje je bilo in ostane vedno enako. Novodobna šola je in bo klerikalizmu vedno hud trn v peti. Škof Nagl dela pač tako kakor mora delati, a čudimo se le dež. š. svetu v Trstu, da si pusti diktirati ukazov od škofijstva, kakor je bil na pr. onile, ki je v podobi odloka dež. šolskega sveta zagledal luč sveta 1. decembra 1902. po Kristovem rojstvu. Mislimo namreč na znane verske vaje.

»Učiteljski Tovariš« je o teh vajah obširneje pisal letos v št. 7. ter prav primerno ožigosal postopanje dež. šolskega sveta. In po vsi pravici! Pero zastaja v roki ob misli, kako kruto se bije s tem odlokom v obraz tozadevnim zakonskim določbam, posebno § 2. državnega zakona z dne 25. maja 1868 l., št. 48! Deželni šolski svet je s svojim postopanjem glede verskih vaj pokazal, kako sveti so mu vsi predlogi, ki pridejo iz škofijske palače; pokazal je še več, to namreč, da imajo ti predlogi v njegovih očeh več veljave kakor pa gori omenjeni paragraf državnega zakona.

Človek pride nehote do rezultata, da veljajo zakonske določbe le za to ubogo učiteljsko paro. Nekaterе odloke pošiljajo menda le za to med svet, da se učiteljstvo ob nje zadeva ter s tem hitro disciplinira ali vsaj izkuša hitro disciplinirati. Odlok dež. šol. sveta glede verskih vaj je za to najjasnejši dokaz.

S tem odlokom je nastopila za učiteljstvo — v mislih imamo učiteljstvo koprškega okraja — doba šikaniranja in s tem združenega discipliniranja.

Že večkrat se je pisalo o tem v vrlem »Učiteljskem Tovarišu« pod naslovom »Kršenje zakonov v Istri.« Dr. Nagl je med tem prav pridno delal. Videl je, kako mu gre v klasje žito na dež. šol. svetu! Slovenski svet je vnovič strmel nad vestjo, da se hoče na enak način šikanirati z verskimi vajami tudi tržaško učiteljstvo. Samozavednost in stanovski ponos tržaškega učiteljstva sta se odločno uprla tem novotarijam.

In na škofijskem ordinarijatu še ne mirujejo. Pred nedavnim časom je ta razposlal svojim podrejenim župnim uradom dopise, v katerih povprašuje ali se in kako se izvršujejo verske vaje od strani učiteljstva. Duhovščina je torej dobila nalog, da strogo poroča o tej zadevi škof. ordinarijatu, oziroma nalog, da [denuncira. Sedaj pa pomislite: V vasi stanuje klerikalno nadahnjjen duhovnik. Kako bo ta poročal oziroma je že poročal, to si lahko vsakdo misli. Kakor v eni vasi, tako bo v drugih vaseh, saj klerikalno seme poganja tudi v Istri svoje najbujnejše kali.

 Naročajte samo pri tvrdkah, ki objavljajo oglase v našem listu. — Pri naročilih se sklicujte na oglase našega lista!

Radovedni smo, kaj bi napravil škofijski ordinarijat, če bi se dež. šolski svet predrznil vprašati šolska vodstva, ali izpolnjuje duhovščina svoje dolžnosti ali kaj enakega. Krika in vpitja po blagoslovljenih listih slovenskih bi ne bilo ne konca ne kraja. Ves Izrael bi bil na nogah. In zopet bi imeli priliko slišati, oziroma čitati, kako nečuven atentat se je izvršil nad svetimi pravicami Bogu in narodu zvesto vdane duhovščine. Nedolžni § 134. novega učnega reda z zahtevo, da mora katehet od šolskega vodje sprejeti pripombe o enotnih načelih pouka, je pretresel zidovje klerikalne stavbe širom Avstrije, in po vseh duhovskih listih je grmelo, pred nekoliko meseci tako, da bi človek res kmalu mislil na prokletstvo in nedogledne posledice, ki bodo nastale zaradi nedolžne zahteve, po kateri se katehet mora udeleževati domačih učiteljskih konferenc. Mi pa trdimo in bomo trdili, da v šoli vladaj učitelj in edino le učitelj, kakor naj vlada v cerkvi duhovnik, med katerega zadeve se učiteljstvo ni najmanj ne mara vtikati.

Tako je torej dobil precejšen del istrskega učiteljstva v duhovščini nove nadzornike, ki naj opravljajo pri učiteljstvu delo, slično onemu policijskih organov. In ti slovenski učitelj! Če hočeš živeti v milosti na ordinarijatu v Trstu, skrbi najprej, da živiš v največji pokorščini in brez primerni vdanosti s svojim domačim župnikom. Ako si od tega zavržen, prideš takoj v nemilost pri višji duhovski inštanci, ki ji bodo vestno poročali o vsakem tvojem koraku. Ali se bo začela sedaj za te doba discipliniranja — kdo ve?

Vsa znamenja kažejo, da je tako. Morda je škof Nagl prevzel za nekaj časa posle dež. šol. sveta, da reformira ljudsko šolstvo v Istri in na Tržaškem? Morda! Škof Nagl pa naj bo vsled tega prepričan, da se učiteljstvo ne pusti komandirati od nepoklicane strani, pa naj klerikalni »Novi list«, ki sistematiško koplje slovenski in slovanski zavesti svojih bralcev zadnji grob, še tako kvaka in hujska naše ljudstvo proti učiteljstvu.

Roko proč od učiteljstva! Kaj ne vidite zaslug, ki si jih je pridobilo za probujanje narodne zavesti na tržaških kakor istrskih tleh? Vi seveda teh ne vidite. Klerikalizmu za narodni napredek sploh prav nič mari ni. Po cerkvah se čuje danes največ o kongruji, poberu, misijonih, o darilih za duše v vicah itd. namesto da bi naše duhovništvo, ki ima narodnost svojo kaj rado na jeziku, tudi kaj dejanskega storilo za narodov dobrobit.

Lepi časi so tedaj nastopili za učiteljstvo, odkar ga vladajo v duhu omenjenih verskih vaj. Vsak zadnji kaplan bo smel stikati za njegovim hrbtom ter ovajati posameznike, kakor in kolikor bo hotel.

Kakor čitamo v št. 16. letošnjega »Tovariša«, je dosegl tržaški škof pri dež. šol. svetu že toliko uspeha, da se sme dogovarjati z dež. šol. nadzornikom o premestitvi definitivnega učiteljstva. Potemtakem mu manjka edino še to, da izdaja in podpisuje dekrete v imenu deželnega šolskega sveta. Prepričani smo, da bi se potem ne bila dogodila ona napaka v dekretu, s katerim so imenovali nekega učitelja zaradi verskih vaj — torej škofu gotovo nepriljubljenega — učiteljem — voditeljem na dveh enorazrednicah v dveh bližnjih vaseh.

Pazno stoji učiteljstvo na straži. Z bistrim očesom opazuje, kaj se vse dogaja v javnosti, pa tudi z vso skrbnostjo sledi dogodkom, ki se vrše za kulisami šolskih oblastnij pa tudi škofijskega ordinarijata.

Naj se stvar obrača kakoržekoli hoče, izjavljamo, da ima danes učiteljstvo toliko življenske energije v sebi, da ne dopušča, da bi mu stopale na pot osebe, ki so v to najmanj poklicane! Y.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca mal. travna 1906 K 67.413.69.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Iz slovanskih pedagoških časnikov.

Priobčuje —b—.

IV.

Bela vrana.

Čehi prednjačijo v Avstriji, češki učitelji stopajo na čelu avstrijskim učiteljem. Toda tudi med tem učiteljstvom, ki je združeno v železno organizacijo, se dobe bele vrane, ki hočejo z izdajstvom občne stvari doseči večkrat preumazane privatne namene. In te bele vrane se družijo kakor pri nas v majhen, neznamen krožek, ki ima tudi svoje liste. In zopet takšna bela vrana med češkimi pedagoškimi listi je časnik »Vychovatelské listy«. Ta klerikalni list se je obregnil tudi ob nas. Da se spozna zavijanje faktov, priobčujemo članek v prevodu:

V tedniku »Učiteljski Tovariš«, ki je organ avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva (v liberalno-radikalni smeri) se razpravlja v celih osmih zvezkih vprašanje o pasivni rezistanci učiteljstva. V prvi vrsti gre za kranjsko učiteljstvo. Pisatelj trdi proti neprijateljem, da ima učiteljstvo narod za seboj. Čudno, če je to resnica, zakaj traja tako dolgo strastni boj za uravnavo plač? Pravi (št. 5) »Vse kolege in kolegince prosimo, da čitajo pazljivo našo razpravo, da stopijo vsi kakor en mož v pasivni odpor, ko pride čas za to.«

1. Ko pride do pasivne rezistence, naj se učitelj ne briga za šolski obisk; po zakonu so starši dolžni pošiljati otroke v šolo; učitelj doslej skrbi za to, opominja, vzpodbuja in kaznuje. V pasivnem odporu naj se za to ne briga; naj samo zapisuje absence in naj se ne briga za šolski obisk. Absence pa naj o svojem času naznani okrajnemu šolskemu svetu, da nemarnike kaznuje.

2. Tudi pri pouku stori učitelj več nego je dolžan; izpraša, ponavlja parkrat, da bi razumeli tudi slabše nadarjeni. To bo nepotrebno. Ob pasivni rezistenci naj učitelj samo predava in izpraša, naj se pa ne briga za to, da li je učenec razumel ali ne. »Več nego zahteva dolžnost, ni treba storiti.«

3. Ob pasivnem odporu naj učitelj ne pazi na otroke izven šole. Naj se zanje ne briga prav nič, naj ne opazuje, kaj delajo na ulici, v cerkvi in drugod, kamor ne sega pravomoč učiteljeva.

4. Prva skrb je življenje; vse drugo je postranska stvar: »Vsak naj si priskrbi delo, povsod, i dovolj milosrčnih ljudi, ki nam želijo košček kruha, v šoli pa delaj, kolikor moraš

in v kolikor ti dopušča čas. Šola in vzgoja nam morata postati postransko opravilo.« Pri okrajnih skupščinah naj učiteljstvo ne debatira. Po besedah referenta bodi tiho kakor v grobu. »Zlata doba šolskega napredka naj ugasne z našo rezistenco!«

Kako strastno je pisan članek, svedočijo (v 7. št, str. 59) besede: »Mi ne odgovarjamo za to: smrt prokletim neprijateljem šole, narodne prosvete in narodovega blagra.«

Kdaj začeti s pasivno rezistenco? Počakajmo, pravi pisatelj — do prihodnjega zasedanja deželnega zbora. Kdo je kriv naši bedi? »Da naše šolstvo še ni doraslo do vrha, temu so krivi razni činitelji. Pred vsem naša država sama, potem klerikalizem, liberalizem in učiteljstvo.« Država ne podpira dovolj dežele, klerikalizem hoče baje vladati nad modernim učiteljstvom, zato ga uničuje, liberalizem bi bil dober, a za učiteljstvo ničesar ne stori, ne razume ga. Navaja izreke, kako so liberalci odslovili prošnjika za učiteljsko mesto: »Naj da svoje otroke rokodelstvu v uk, potem mu mesta ni treba.« Prihaja k sodbi, da so liberalci prav takšni sovražniki šole kakor klerikalci. Končno je tudi samo učiteljstvo krivo svoji bedi; že pred 20 leti se je imelo organizovati, kakor je danes organizirano. Mnogo učiteljev ne zahaja na zborovanja, ne čisla svojih listov, odklanja javnost. Učiteljstvo ve: »Klerikalizem je naš javni neprijatelj, liberalizem se nam kaže prijaznim, toda učiteljstvo se je uverilo, da velja: Varuj nas, Bože, naših prijateljev, neprijateljev se bomo sami čuvali.« In vendar je nesrečni klerikalizem dal učiteljem deželnega poslanca učitelja in urednika Jakliča, seveda »klerikalca«.

Učiteljstvo slovensko naj se drži kakor češko delavstvo, ki ima v rokah bodočnost, je dobro organizovano, pridobiva čimdalje več respekta in uspehov.

Organ jugoslovanske socialno dem. stranke »Rdeči Prapor« govori o učiteljski pasivni resistenci in meni, da se mora učiteljstvo samo osvoboditi meščanskih, privilegovanih strank, h katerim ne sodi! »Potrebna je najprej pasivna rezistenca v politiki, in ne samo pasivna rezistenca, tudi odločnosti je treba . . .«

»Resistenca pa ne sme biti naperjena proti šoli, proti javnosti, ampak proti tem, ki upravljajo šolo, ki so gospodarji v šoli . . . Geslo pasivne resistence pa bodi — pravi »Rdeči Prapor«, »pazi in rani svojega protivnika tam, kjer je najbolj občutljiv, da mu vzameš moč in ga pobiješ.« — V resnici poštena beseda demokrata, pomagati si z ubojem drugega! — «

Tako članek! Iz vsega veje škodaželjnost, ošabna prezirljivost, ignoranca, prav kakor iz vseh »Slovenčevih« ali »Domoljubovih zbadljivk. Da ljudje nimajo srca do učiteljstva, to je mogoče. A da bi učitelj pisal proti svojemu stanu, to je skoro nemogoče, tak človek ne more biti pri zdravi pameti, mora biti pač sirov kakor nema zverina. Pričakujemo, da tudi češki učiteljski listi povedo beli vrani v svoji sredi, kar ji gre.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Delegati za letošnjo glavno skupščino sta izvolili:

IV. Učiteljsko društvo za slovenjegraški okraj: g. Silvester Košutnik, šol. vodja — Razbor: 10. Janko Mohorko, šol. vodja — Sele-Vrhi.

V. Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. 11. Ivan Bernot, 12. Jakob Furlan, 13. Janko Likar, 14. Juraj Režek, učitelji v Ljubljani.

Poročevalec o temi »razdeljen čas pouka«, gosp. Ignacij Šijanec, učitelj v Gornjem gradu, želi, da bi mu poročevalci, ki poročajo pri zborovanjih Zavezinih društev o tem predmetu, poslali v pregled ne samo tez in resolucij, temveč če je mogoče ves referat, ali vsaj posnetek tega v kratkih potezah, ker bi se rad temeljito poučil o mnenju učiteljstva v tem predmetu. Da dobi gosp. Šijanec čimprej vso snov roke, prosimo dotične referente, naj jo pošljejo direktno njemu v Gornji grad.

Vodstvo »Zaveze«.

Učiteljsko društvo za radovljiški okraj ima svoj občni zbor dne 10. maja t. l. v Lescah ob 3. uri popoldne s sledečim vzporedom: 1. Novi šolski in učni red. Poročevalec I. Šega. 2. Tajnikovo in blagajnikovo letno poročilo. 3. Volitev novega društ. odbora. 4. Volitev delegatov za glav. skupščino »Zaveze« v Šoštanj. K obilni udeležbi vljudno vabi

o d b o r.

Štajersko.

Ljutomersko in ormoško učiteljsko društvo izletita v četrtek 10. maja t. l. v Žerovince k Pihlerju, kjer se vrši skupno zborovanje obeh društev po sledečim vzporedom: 1. Pozdrav. — 2. Podavanja: a) Kernova teorija o stavku ter njen pomen za stavkovno analizo; šol. svetnik g. dr. Bezjak iz Maribora. b) Razdeljen in nerazdeljen pouk; nadučitelj g. Vinko Vauda iz Veržeja. c) Učiteljevo delovanje izvan šole; nadučitelj g. Josip Rajšp iz Ormoža. — 3. Razgovor o skupnem učiteljskem koncertu dne 5. avgusta t. l. v Ljutomeru. — 4. Volitev delegatov za letošnjo glavno skupščino »Zaveze« v Šoštanj. — 5. Predlogi in nasveti. Zborovanje, ki se vrši pri vsakem vremenu, se začne ob 10. uri predpoldne. — Zaradi velike važnosti posameznih vzporednih točk naj nobeden društvenik ne izostane. Pa tudi vse prijatelje šole in učiteljstva prav vljudno vabita v imenu odbora načelnika obeh učiteljskih društev.

Ivan Tomažič

Josip Rajšp

Slovenjegraško učiteljsko društvo je v svojem zborovanju dne 22. aprila t. l. izvolilo delegatom h glavni skupščini »Zaveze« tovariša Silvestra Košutnika, šol. vodjo v Razborju, in Ivana Mohorka, šol. vodjo v Sele-Vrhih pri Slovenj gradcu. Obenem sklene društvo, da se »Zavezinega« zborovanja v Šoštanju udeleže vsi člani našega društva, kar je itak samoobsebi umevno, saj smo najbližji sosedi vrlih Šoštanjčanov.

Po pozivu upravnega odbora »Zaveze« je razpravljalo tudi naše društvo o prvi točki dnevnega reda »Razdeljen in nerazdeljen pouk«. Poročal pa je tov. Arnečič (Pameče). V svojem poročilu navede obilico ugodnih razlogov nerazdeljenega pouka posebno v onih šolah, ki imajo jako obsežen šolski okoliš in kjer otroci ne dobivajo toplega kosila. Šole s šolsko kuhinjo so pa pri nas — bele vrane. a) Pri nerazdeljenem pouku v nižjih razredih ne odpade nobena učna ura, v višjih razredih pa bi bila vsota prikrajšanih ur veliko nižja kakor vsota onih čez poletje 7. in 8. šolskega leta oproščenih učencev. b) Nerazdeljen pouk bi bil v korist staršem in otrokom. c) Šola ima dolžnost, skrbeti ne samo za duševni, temveč tudi za telesni razvoj svojih učencev. Navedeni stavki se sprejmejo brez debate. Zapisnik o zadnjem zborovanju se prečita in odobri.

Prav mnogo zanimanja zbudilo »Domovin« članek »kmetijska beda«, ki ga tov. predsednik prečita in ob koncu pripomni, da je vsekakor vprašanje o kmetijskem pouku v ljudski šoli pereče vprašanje najbližje bodočnosti, ki prej

ali slej stopi pred nas. Naj nas ne najde nepripravljenih! Naše društvo je ostavil tov. Jankovič in se preselil, ker je bil imenovan za nadučitelja, v šoštanski okraj. — Pogrešali bomo vrlega tovariša. Prihodnje zborovanje se določi na dan 10. maja t. l. v Št. Ilju pri Vurjaku z naslednjim vzporedom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Zapisnik. 3. Razgovor o 4. točki dnevnega reda za letošnjo uradno učiteljsko skupščino: »Kako je podučevati v ljudski šoli računstvo s posebnim ozirom praktičnih zahtev v vsakdanjem življenju?« (poročča tov. Šalamun, Šmartno.) 4. Nasveti in slučajnosti.

Ker je s tem zborovanjem spojen obenem majnikov izlet, se trdno nadejamo, da bomo zborovali polnoštevilno, ne pa samo polštevilo. M.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo dne 1. aprila t. l. v Brežicah. Tovariši so bili skoro vsi navzoči, ne tako pa tovarišice, ki jih je bilo samo 5. Kam plovemo? Navzoč je bil tudi okr. šolski nadzornik g. Gustav Vodušek. G. predsednik je predstavil deželnosod. svet. g. Sitarja, ki je takoj prešel k poročilu o oskrbi sirot. Po vseh občinah se namreč nameravajo ustanoviti sirotinski odbori, ki jim bo namen, skrbeti za zapuščene sirote, njih oskrbo, dovoljno izobrazbo itd. G. predsednik se je zahvalil g. svetniku za poročilo, ter zagotavljal, da bo učiteljstvo rado podpiralo sirotinske odbore, ker bo na ta način mogoča pravilnejša vzgoja sicer zapuščenih sirot. — Društvu je pristopil nov član, tovariš Bohinc, učitelj v Pišecah. Deleгатom za glavno skupščino »Zaveze« v Šoštanju so bili izvoljeni: tovarišica Marija Jurko, učiteljica v Artičah, ter tovariši Anton Eržen, šol. vodja v Podgorju, Janko Knapič, nadučitelj na Vidmu, Josip Pečnik, nadučitelj v Kapelah, Alojzij Vogljar, učitelj v Artičah. Ker se namerava šolska doba skrócić na 6 let, zadnji dve leti pa bi nadomestovali kmetijski tečaj, se je sprejela sledeča resolucija: Brežiško-sevniško učiteljsko društvo, zbrano dne 1. aprila 1906 v Brežicah, pozdravlja misel štajerske kmetijske družbe glede ustanovitve nadalj. kmetijskih tečajev pod pogojem, da se zaradi teh, iz ozirov narodne prosvete in zdrave pedagogike ne skrajša 8letna šolska doba. Vendar izraža društvo svoje subjektivno mnenje, da bi bilo boljše, ako bi se šolske olajšave odstranile in namesto nadaljevalnih kmetijskih tečajev pomnožile prirodopisne ure. Prirodopisni pouk naj bi se vršil na vseh kmetijskih šolah teoretično in praktično z ozirom na poljedelstvo in živinorejo, na učiteljskih pa se naj uče gojenci več praktičnega poljedelstva. Za vsak politični okraj se pa naj osnuje popolna kmetijska šola. — Sprejela se je nadalje še sledeča resolucija: Brežiško-sevniško učiteljsko društvo, zbrano dne 1. aprila 1906 v Brežicah, zahteva, da šolske oblasti ne zapostavljajo slovenskega jezika, temveč da bodo tudi uradni dopisi pisani v slovenskem jeziku. — Prihodnje zborovanje bo dne 6. majnika t. l. na Vidmu.

Književnost in umetnost.

Alojzij Sachs: Pesmi za moške glasove. Cena 2-70 K, samozaložba, tisk »Katoliške tiskarne«. Redkokdaj pridemo pri nas Slovencih do kake muzikalične publikacije, a še tedaj ne more biti naše veselje vedno neskaljeno. Priča temu je pred nami ležeča zbirka 15. pesmi g. Sachsa, učitelja v prisilni delavnici v Ljubljani. V podrobnosti in natančnejšo oceno posameznih pesmi se spričo pičlo odmerjenega prostora ne moremo spuščati, zato hočemo izpregovoriti le vobče nekoliko besed. G. Sachs ni brez talenta, vendar pa mu manjka poglobljenja in pregleda, zato so njegove pesmi izdelane nekoliko površno in niso prijetno zaokrožene. Pojavlja se nam dokaj dobrih in manj dobrih motivov, a teh nikdar dosledno ne izkoristi in razpelje, zaradi česar je njegova muza, kakor pravi Nemeč »kurzatmig«. Vzori njegovi so skladatelji polpreteklega časa, zato ne smemo iskati v teh pesmih nič modernega, presenetljivega, razen nekoliko bujnejše polifonije, ki pa ni vsekdar prav srečno na svojem

mestu. Oblika, harmonija, invencija itd. so vsakdanje, četudi kaže g. skladatelj dobro voljo, ustvariti kaj samosvojega. Pesmi so preveč obložene s solo-partijami; sosebnost pa opozarjamo g. skladatelja na to, da naj pomisli na obseg in prožnost moških glasov. Tenorski *b* in basov »cis«, če se večkrat v isti pesmi ponavljata, dokazuje to, da skladatelj komponira s pomočjo klavirja, ne misleč na moške glasove. Opazili smo tudi nekoliko reminiscenc, ki se naj jih gosp. skladatelj rajši ogiblje. Sodba naša je ta, da dvomimo o praktični porabi teh pesmi. Morda se bo kako društvo lotilo te ali one, toda težko, da bi se katera priljubila, s čimer pa nikakor nočemo reči, da so brez vrednosti. Semintja se najde dobro zrnje, ki nam je tem ljubše, ker je redko sejano; vendar pa upamo, da nam bo g. skladatelj podal v svojem času še kaj, česar bomo veselejši in kar nas bo prisililo pozabiti na to, kar nam je dal sedaj. Naj se modernizuje, študira zbere naših in tujih novejših skladateljev, uči se še nekoliko in potem naj piše s krvjo, to kar res čuti, piše naj, kakor bi pisal zase, in prepričani smo, da bo za — vse, saj kar gre od srca, gre k srcu. Sicer pa priporočamo pričujoče pesmi društvom in prijateljem slovenske pesmi. Cena ni visoka, in vsak narod imej le tako umetnost, kakršno — plača.

Razpis častne nagrade. Slovenska pevska društva potrebujejo novih, krepkih slovenskih zborov. — Da »Zveza slovenskih pevskih društev« po svoji možnosti pospeši produkcijo takih slovenskih zborov, razpisuje upravni odbor »Zveze slovenskih pevskih društev« v Ljubljani dve častni nagradi po 60 in 40 K za dva nova, dobra, slovenska, izvorna, še ne objavljena moška zbora koncertne vrednosti z ne prevelikimi težkočami brez vsakršnega instrumentalnega spremljevanja, tako da bi ju pretežna večina v »Zvezi« stojičih pevskih društev mogla dostojno izvajati. — Partiture skladb, ki tekmujejo za razpisano nagrado, naj se pošiljajo upravnemu odboru »Zveze slovenskih pevskih društev« v Ljubljani v zaprtem kuvertu z motom, pripisanem na partituri brez skladateljevega imena, najkasneje do 1. septembra 1906 — Ime skladateljevo naj bo zapisano le v zaprtem, skladbi priloženemu pismu, na čigar kuvertu je zapisan isti od skladatelja izbrani moto. — Došle skladbe bo ocenjevala v ta namen sestavljena jury slovenskih glasbenih strokovnjakov. Da se osigura nepristranost presojevalcev in odstrani vsak možni predsodek ali eventualni vpliv zaradi znane pisave skladateljeve, se želi, da gospodje skladatelji ne pošiljajo lastnoročno pisanih partitur.

„Zvonček“ prinaša v 5. številki to lepo vsebino: 1. Nočno slovo. F. Ločniškar. Pesem. 2. Krona. Pavel Golob. Povest. 3. Sprava. F. G. Hrastničan. Povest. 4. Prihod pomladi. Podoba v barvotisku. 5. Vrabec in vrana. Basen. 6. V majniškem jutru. Andrej Rapč. Bajka. 7. Zjutraj. Borisov. Pesem. 8. Pomladno veselje. Podoba. 9. Ugnana trmica. Juraj Pangrac. Povest s podobo. 10. Sedova Marica. Žirov. Povest. 11. Hektor in sultan. Žirov. Basen. 12. Nezgoda Dolgogradova. Fran Žgur. Pesem. 13. Pokop. E. Gangl. Pesem s podobo v barvotisku. 14. Pouk in zabava. Zastavica v podobah. G. Štupar. — Koliko dreves ima Pariz. — Koliko konj je na svetu. — Strašen potres. — Japonski običaj. — Hrast, star 2900 let. — Čudno praznoverje. — Kako naglo plava riba. — Predpotopna žival. — Prebivalstvo Zagreba nekdanj in sedaj. — Najbogatejši rudnik. — Največja trta na svetu. — V skoku. Podoba. — Rešitev.

„Slovenska Matica“ izda letos osmero knjig, in sicer: 1.) Ant. Knezove knjižnice XIII. zvezek; 2.) dr. Vošnjak: Spomini, II. zvezek (3. del); 3.) Tolstoj-Govekar: Moč teme (3. zvezek cikla iz svetovne književnosti); 4.) L. Pintar: VIII. zvezek »Zbornika«; 5.) dr. K. Štrekelj: Slovenske narodne pesmi, 10. snopič; 6.) Letopis za l. 1906.; 7.) dr. Fr. Ilešič: Hrvaška knjižnica. I. zvezek; 8.) XVIII. zvezek »Zabavne knjižnice«. Prve štiri knjige so za tisk dozorele. O ostalih štirih bosta odsek in odbor pravočasno sklepala.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« so darovali: Sl. županstvo v Idriji. 50 K; g. Fran Luznar, nadučitelj na Primskovem, povodom smrti svoje nepozabne matere 10 K; Slovensko deželno učiteljsko društvo v Ljubljani, namesto venca na grob rajnemu nadučitelju Josipu Travnu, 20 K. Živelj učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Udnino za učiteljski konvikt sta plačala: tov. Mihael Kabaj, nadučitelj in tov. Marga Zele, učiteljica v Begunjah pri Cerknici. Bog plati!

Kolekta poštinih znamk za učiteljski konvikt. Iz šmarijskega okraja šte. 101 (8 K, zložili pri dražbi darovanih hrvatskih pedagoških knjig člani šmarsko-rogaškega učit. društva); iz črnomaljskega okraja šte. 52 Živelj!

„**Pri našem cesarju**“. To knjižica bo naš upravnik, g. trgovec J. Bahovec, začel razpošiljati v ovitkih po 100 knjižic na šolska vodstva, ki naj skrbe, da spravijo knjižice v denar ter pošljejo dotično vsoto trgovcu Jerneju Bahovcu v Ljubljano. »Ne samo, kar velewa mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan«. Ena knjižica velja 10 h. le na delo!

„**Slovenec**“ sliši časih tudi travo rasti, ker ima lastnosti, kakršnih nimajo drugi listi. Kadar mu pridejo slabi časi, takrat si izmišlja čudovite stvari. V 16. šte. smo priobčili članek o draginjski dokladi in oženjencih. In kaj je »Slovenec« iztaknil v tem popolnoma stvarno in mirno pisanem članku? »Slovenec« pravi, da smo — razžalili učiteljice! Gorostasno! A tudi tu se »Slovenec« ne taji. Iztrgal je iz našega članka par stavkov in jih zasakal po svoje. Pa saj pravi tudi sveto pismo da ni Boga! In še dalje gre zaljubljeni Don Juan v talarju in z gosjim perezom za ušesom; sramežljivo drži desni mezinček med zobmi, gracijozno privzdigne talar in napravi najvljudnejši »kniks«. Blagoglasno se glasi trubadurjev spev: »Proti temu moramo naglašati, da poznamo vrle učiteljice, ki z vso vnemo in izbornimi uspehi izvršujejo učiteljski poklic! . . .« Kako je dobro informiran ta zaljubljeni vitez v črnem talarju! A da pokaže pravo svojo barvo in da je zaljubljenim njegovim pogledom sigurnejši uspeh, dostavlja takoj, da delujejo učiteljice boljše nego pa junaki »Učiteljskega Tovariša«. — Ta dostavek je toliko večje važnosti, ker je nov dokaz, da ne more »Slovenec« napisati niti treh vrst, da bi ne denunciral! To je njegov element!

Nemški šulferajn je dovolil za razpisano učiteljsko službo v slovenski Kaplji pri Ormožu letnega priboljška 100 K, isto vsoto dobiva tudi nadučitelj.

Kje naj kupujem šolske tiskovine? To vprašanje nam pošlje včasih kak tovariš (zlasti s Štajerskega). Kupujte in naročajte šolske tiskovine samo pri onih tvrdkah, ki objavljajo svoje oglase v našem listu! — To mora biti vsakemu zavednemu učitelju princip! — Tvrdeke, ki nečejo oglašati v našem listu, naj ne računajo na podporo učiteljstva! Tovariši nam poročajo, da jim take tvrdke vsiljujejo svoje blago. Dobro! Kdor ne pozna našega glasila, tega tudi mi ne poznamo! Tudi tu je treba končno napraviti red! Kdor hoče od učiteljstva kaj imeti, ga mora upoštevati!

Odlikovanje. Profesor na II. državni gimnaziji, bivši okr. šolski nadzornik v Mariboru g. dr. J. Bezjak je dobil naslov šolskega svetnika.

„**Slovenska Matica**“. Kakor smo javili že v zadnji številki, se vrši letošnji občni zbor »Slovenske Matice« v sredo, dne 16 t. m. Med drugimi točkami je na dnevnem redu tudi dopolnilna volitev odbora. Učiteljstvo, zlasti učitelje-poverjenike prosimo, da pobirajo podpise samo za to listo kandidatov: dr. Ilešič Francišek, c. kr. učiteljski profesor v Ljubljani; Kostanjevec Josip, c. kr. vad. učitelj v Ljubljani; Levec Francišek, c. kr. dež. šolski nadzornik v Ljubljani; Orožen Francišek, c. kr. učit. profesor v Ljub-

ljani; Perušek Rajko, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Šlebinger Janko, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Tavčar Ivan, odvetnik itd. v Ljubljani; dr. Tomišek Josip, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; Trošt Ivo, nadučitelj v Tomišlju; Vrhovnik Ivan, mestni župnik v Ljubljani; dr. Zbašnik Francišek, dež. svetnik v Ljubljani. — Učiteljstvo naj si po svojih močeh prizadeva, da prodre ta lista kandidatov!

Naslov ravnatelja je dobil c. kr. okr. šol. nadzornik g. Gustav Vodušek, doslej nadučitelj v Trbovljah.

Iz Središča nam poročajo: Pevski in gledališki večer na velikonočni ponedeljek se je izvrstno obnesel. Otroci 6. raz. tukajšnje šole se uprizorili izvorno, še nenatisnjeno, patriotično spevoigro »Slava domovini« in pa dva kratka igrokaza »Čarovnik« in »Ukradena klobasa.« V velikem številu se je zbralo ljudstvo od vseh strani ter z zadovoljstvom, da, s pravim navdušenjem poslušalo krasno petje, kakor tudi dramatična prizora. Petje je bilo zvečine triglasno. — Misel spevoigre je pogojena prav dobro. Prireditelj — tovariš A. Kosi — nam predstavlja v desetih deklamacijah in v dvanajstih napevih, ki so izvečine novi (le oni del, ki opeva krasoto slov. zemlje, je po svojih napevih že znan), mladeniča, ki se je poslovil od svoje rodne zemlje, se odpravil v tujino iskat sreče; sreče ni našel, hrepenje po domovini ga privede nazaj. Že je na domačem hribu, vse mu je znano, sladak občutek ga navda, in vzklikne: »Ah, glej, to je slovenska zemlja!« Navdušeno opeva v pesmih: »Lepa naša domovina«, »V gorenjsko oziram« in »Po jezeru« svojo krasno domovino. — Vložka za deklice ima na prvem mestu deklamaciji »Materina beseda« in »Rodnemu jeziku«, potem zatrjnjejo deklice v lepi pesmi: »Slovenka sem«, da ostanejo zveste do groba svojemu rodu in mili materniščini. — Uložka za dečke, ki jo obsega spevoigra, je izostala, ker bi se sicer spevoigra preveč raztegnila V »Koncu« se nam je predstavil deček kot »Zvest Avstrijan«, ki je z navdušenjem klical v svet prostran, »da ljubav do očetnjave ga ogreva in dušo vso z radostjo mu prepeva.« — Deklica je deklamovala »Cesarjevo službo«, in pevci so nato proslavljali v pesmi Avstrijo — s cesarsko himno pa se je končal »Konec« in tudi spevoigra. Srčna hvala gospodu prireditelju za prirejeno šolsko slavnost, ki je vsem došlim gostom jako ugajala. Igrokaza »Čarovnik« in »Ukradena klobasa« sta znani po vsebini že iz »Vrtca« prejšnjih let. Mali diletantje so rešili svojo nalogo dobro, le igri sta se zdeli občinstvu prekratki. Srčna hvala gospodu prireditelju za trud, ki ga je imel s prireditvijo te šolske slavnosti!

Državne ustanove za obiskovalce obrtnih šol. Za prihodnje šolsko leto razpisuje naučno ministrstvo več državnih ustanov za obiskovalce obrtnih šol. Ustanove znašajo za ljubljansko c. kr. umetno-obrtno strokovno šolo 40 K na mesec in veljajo za vso učno dobo. Te ustanove so osobito tudi namenjene obiskovalcem zimskih kurzov za stavbne obrtnike (zidarje, tesarje in kamnoseke). Prošnje za take ustanove je nasloviti na naučno ministrstvo, vložiti pa jih je najkasneje do 15. maja pri ravnateljstvu onega zavoda, v katerega želi prosilec vstopiti. Prošnji morajo biti predejanje naslednje priloge: krstni list, domovinski list, učno ali delavsko izpričevalo (če se prosilec zglašča za vstop v zimske kurze za stavne obrtnike), zadnje šolsko izpričevalo in ubožni list. — Vsa potrebna pojasnila v tej stvari daje drage volje ravnateljstvo c. kr. umetno-obrtno strokovne šole v Ljubljani. Učiteljstvo morda lahko koga opozori na te ustanove in mu s tem pomaga do večje izobrazbe.

V hrvaški sabor kandiduje Vinko Bek, učitelj v Zagrebu, in sicer za okraj velikogorički, kjer je služboval mnogo let. Gosp. Bek kandiduje na temelju programa narodne stranke. Posebna izdaja »Preporoda« pravi, da je g. Bek kandidat učiteljstva. Doslovno pravi »Preporod:« »Učitelj žrtvuje cio svoj život radu za napredak naroda. On uzgaja najdragocjenije blago naroda, našu mladež, uči je služiti Bogu, kralju i narodu, te su u tom pogledu njegove zasluge neosporive. On je samim svojim radom patriota, bez obzira na političku stranku, kojoj pripada. Zato su učiteljstvu po svim državama sve političke stranke jednako naklone.

Tako je i kod nas. Nama su ove simpatije vrlo mile i želimo ih sačuvati. Zato smo mi u ovoj izbornoj borbi, bez koje ne može biti, nastojali, da svoj rad udesimo tako, kako bismo što manje tangirali političke stranke. Izabrali smo za svoga kandidata kotar velikogorički s razloga, jer protukandidat ovoga kotara kandidira i u drugom kotaru, gdje će izbornici znati uvažiti njegovu eventualnu žrtvu učinjenu učiteljstvu ovdje. — Gosp. Vinko Bek kandidira na temelju programa narodne stranke, koja je u svoj program takodjer uvrstila učiteljsko pitanje, te je voljna poduprijeti izbor g. Vinka Beka kao kandidata našega učiteljstva. Ovaj kotar izabrali smo napose još i s toga razloga, što je u njemu osobito mnogo učiteljstva, pak i zato, što je g. Vinko Bek službovao mnogo godina u tome kotaru (u Bukevju), te ga narod tu i najbolje pozna. — Gosp. Vinko Bek jest kandidat učiteljstva. Ono je razasuto po svim izbornim kotarima naše domovine. Budući da živi u narodu, radi toga je i možan faktor u njemu, što nije ni čudo, jer učiteljski stalež u Hrvatskoj i slavonskoj broji 3.000 članova. Sigurni smo, da će ono svojim djelovanjem u cijeloj zemlji poduprijeti svojega kandidata. — Radovedni smo na izid te volitve.

Umrla je dne 12. aprila t. l. v Trstu učiteljica Amalija Jug, rojena l. 1848. Službovala je od l. 1866. vedno v Tolminu.

Brezplačne gledališke predstave za dijake. Bolgarsko narodno gledališče v Zofiji je sklenilo prirediti za ubožne dijake brezplačne gledališke predstave.

Nova ljudska knjižnica. V Nabrežini so ustanovili javno ljudsko knjižnico.

Na enorazrednici v Zalogu je stalno oddati mesto učitelja-voditelja. Prošnje do 28. maja v Kamnik.

Ljubljanska gluho-nemnica šteje letos 36 gojencev, in sicer 24 dečkov in 12 deklic. Poučuje jih z vso vnemo in požrtvovalnostjo 5 učnih oseb.

Proroška rastlina. Lansko leto sta dva bogatina dala znanemu profesorju Novaku 70.000 K, da nadaljuje svoje študije o takozvani proroški rastlini, ki s položajem svojega listja napoveduje v naprej vreme in nesreče. Omenjeni profesor je meseca februarja odpotoval v Havano in Meksiko, a sedaj se namerava povrniti v Evropo, ter ustanoviti v Londonu in na Dunaju zavoda, ki bosta točno štiri tedne naprej poročala, kdaj in kje se zgodi kaka elementarna nesreča, ali kako bo vreme. Profesor bo izdajal tudi dnevno izvestje o bodočem vremenu.

Koliko je ognjenikov na svetu Po najnovijih podatkih so v Evropi na kopnem 4, na otokih je 20 vulkanov, skupno 24. V Aziji jih je na kopnem 17, na otokih 29, skupno 46. V Afriki na kopnem 2, na otokih 9, skupno 11. V Ameriki na kopnem 86, na otokih 28, skupno 114. V Oceaniji na otokih 108. Na vsem svetu na kopnem 109, na otokih 194, skupno torej 303 vulkani. — V Evropi so nastopna vulkanska središča: Na Islandiji so vulkani: Hekla, Skapta-Jokui, Skapta-Sysel, Eyfiallo-Jokul, Krabla in Kattalgia in več manjih gejzirov in blatnih vulkanov. Azorski otoki imajo več podmorskih vulkanov. Na otoku Siciliji je Etna in več podmorskih otokov. Med Eeolskimi otoki je Stromboli. Na Napolitanskem je Vezuv. Nekoliko vulkanov je tudi v grškem otočju, blatnih vulkanov tudi na Kavkazu. — V Aziji je več ognjenikov, ki so daleč od morja, v središču kontinenta, kakor Pešian na Kitajskem ter Gibel, Koldongi in Demavent. — V Afriki je razmeroma malo vulkanov, največ jih imajo pa Amerika in Oceanski otoki.

Nove poštne znamke za Bosno. S 1. avgustom t. l. bodo v Bosni in Hercegovini uvedene nove poštne znamke, ki bodo razstavljene tudi na londonski razstavi. Izdane bodo v vrednosti od 1 h do 5 kron. Znamke po 5 K bodo nosile podobo cesarjevo, druge bodo imele slike raznih krajev Bosne in Hercegovine.

Kako visoko meče Vezuv pepel. Neki italijanski inženjer piše, da je Vezuv dne 14. aprila metal pepel 4300 metrov nad morsk gladino, torej 3064 metrov nad žrelom. Leta 1893. je bil najvišji vrhunec Vezuva visok 1316 metrov, sedaj je visok samo 1235 metrov; njegova višina se je torej znižala za 81 metrov.

Kako dolgo živi človek. Neki angleški zdravnik, ki se je dlje časa bavil z vprašanjem, kako dolgo človek živi, je prišel do zanimivih podatkov. Od prebivalstva na zemlji, ki se ga šteje nad 1515 milijonov duš, umre na dan 91.550 ljudi, na uro 3815, na minuto 63, ali po 1 človek vsako sekundo. Izmed 100.000 ljudi doživi po eden 100 let, od 500 po eden 90 let, od sto po eden 60 let.

Razgled po šolskem svetu.

— **Počitnice na koroških šolah.** Glasom ministrskega ukaza se podaljšajo s tem letom pričeni počitnice na vseh ljudskih in meščanskih šolah Koroške od šest tednov na dva meseca. Pouk se prične na jesen, in sicer ob istem času kakor dozdej, konča pa se toliko prej, da trajajo počitnice dva meseca.

— **Pomankanje učiteljev na Srbskem.** Srbsko ministrstvo prosvete je ustanovilo poseben odbor, ki ima nalogo, da napolni izpraznjena učiteljska mesta v Srbiji. Takih mest je sedaj 635. No, učiteljstvo je mnenja, da ne more tak odbor nič opraviti, dokler ne plačajo učiteljstva tako, da mu zagotovi že plača sama dostojno existenco! Dokler se to ne zgodi, ne pomagajo vsi odbori skupaj — nič! Tako v Srbiji in tako povsod.

— **Poljsko Šolsko Matico** so ustanovili v Varšavi. Med ustanovitelji je tudi sloveči pisatelj H. Sienkiewicz.

— **Vseučilišče v Parizu.** V preteklem letu je bilo na pariškem vseučilišču 14.462 slušateljev, med temi 1638 inozemcev. Slušateljic je bilo 968, med temi 513 iz inozemstva. Juristov je bilo 6086, medicincev 3482, prirodoslovcev 1610, slušateljev na fakulteti za lepe umetnosti pa je bilo 2100.

— **Petindvajsetletnica „Ustredne matice školske“.** Dne 22. aprila t. l. so v Pragi slovesno praznovali petindvajsetletnico »Ustredne matice školske«. Tem povodom se je vršila slavnostna seja, na kateri je bilo prečitano poročilo o delovanju te češke šolske družbe tekom 25 let. Iz poročila je posneti, da je imela »Ustredna matica školska« v tej dobi 11,234.750 K dohodkov in 10,825.605 K stroškov. V prvem letu so znašali dohodki 139.570 K, v 10. letu 340.500 K, v 20. letu 467.872 K in l. 1905. 557.000 K. Stroški so znašali v prvem letu 119.600 K, leta 1905 pa 699.788 K. Iz dedščin in ustanov je »Matica« naložila posebne fonde v znesku 753.000 K. V 25. letih svojega obstanka je »Matica« ustanovila 60 otroških vrtcev (32 na Češkem, 21 na Moravskem, 7 v Šleziji); 82 ljudskih šol (67 na Češkem, 8 na Moravskem, 7 v Šleziji); in slednjič 12 srednjih šol, in sicer 6 gimnazij, 4 realke, 4 trgovsko akademijo in 1 učiteljsko; to je skupaj 154 šol, od katerih jih je prešlo 53 v javno upravo, in sicer 9 otroških vrtcev, 35 ljudskih šol in 9 srednjih šol. Za leto 1906 so preračunjeni stroški na 760.000 K.

— **Šolske klopi na Japonskem.** Mikado je odredil, da dobe odslej japonske šole mize in klopi, da otroci ne bodo več sedeli s prekrižanimi nogami. To preuredbo so nasvetovali japonski zdravniki, ki hočejo s tem izboljšati rast svojega majhnega plemena.

— **Skrb za zdravje mladine na Danskem.** Na Danskem ne sme biti nastavljen noben učitelj, dokler se ne izkaže z izpričevalom, da je popolnoma zdrav, zlasti da ni tuberkulozen.

— **Brezuspešni eksperiment.** Pred tremi leti so ustanovili v Hamburgu reformno šolo, kjer so uvedli celo vrsto novotarij, tako koldukacijo, seksualni pouk itd. A sedaj so to šolo opustili, ker se je vedno bolj ohlajalo zanimanje občinstva do nje.

— **Šolski zdravniki v Monakovem.** Monakovsko mestno zastopstvo je sprejelo po vsestranski debati predlog šolskega svetnika dr. Kerschensteinerja, da se od 1. januarja 1907. l. nastavi v Monakovem 18 šolskih zdravnikov in po en špecialist za oči in ušesa. Vprašanje o nameščenju posebne šolske zdravnice za deklice od 13. do 15. leta rešuje posebna komisija. Za vsa ta mesta bodo razpisani natečaji. Kaj pa pri nas v Avstriji?

Listnica uredništva.

P. J. v R. Na vprašanja za »Pisarno«, ki jim niso priložene zahtevane znamke, ne odgovarjamo. To smo že večkrat povedali! — Okrajni šolski svet v Kamniku. Vi pravite, da morate vsako plačilo izrečno odkloniti; mi pravimo, da moramo brezplačno inseriranje izrečno odkloniti. In tako smo gotovi. Nadalje naj se pomenita zastopnika učiteljstva! — V članek »Omladini« in »Eдинosti« v album se je vrnila pomota. V stavku (stran 146., I. kolona, 25. vrsta odzgoraj) »Da ni to pravo, nam kaže dejstvo, da je v Kopru itd.« mora odpasti besedica »nego«. — G. dr. Fr. Ilesič. Hvala! Priobčimo prihodnjic!

Izjava.*)

Vse učiteljstvo, zbrano na izrednem občnem zborovanju »Tolminskega učiteljskega društva« v Tolminu dne 12. aprila 1906, obsoja pisavo lista »Soča« glede na neprimerne napade nad posameznimi udi učiteljstva, kateri žalijo obenem ves naš stan. Posebno pa obsoja nizkotne opazke uredništva in celo tiskarniškega osebja. Obsoja nadalje to, da ne daje prostora članom našega stanu, ki želijo v svojem naprednem listu braniti svojo čast.

I. Koch,
t. č. tajnik.

F. Jelinčič,
predsednikov pooblaščenec.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

Službo

menjati s koleginjo ali s kolegom na Kranjskem želi učiteljica v lepem kraju Spodnještajerskega. Šola je v II. plačilnem razredu, kraj ob železnici.

Ponudbe naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom: „Menjam 1906“ poste restante Maribor.

Priateljem slovenske mladine, šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom priporočamo:

„Zvonček“, III. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, IV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, V. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, VI. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, I. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne številke za skupno ceno 3 K.

„Zvonček“, II. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne številke za skupno ceno 3 K.

Upravništvo „Zvončka“,
v Ljubljani, Rimska cesta 7.

Upravništvo „Zvončka“

proda več lepih

klišeejev po nizki
ceni.

Upravništvo „ZVONČKA“

Ljubljana, Rimska cesta št. 7.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Jubilejska samopomoč.

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice. Za sprejem se je oglasiti pri načelniku (zdaj nadučilej Franc Ks. Trošt na Igu pod Ljubljano).

V društvo se sprejemajo le oni ki še niso nad 45 let stari.

Pristopnina se ravna po starostnih letih, in sicer od 20 do 25 let 2 K 50 v, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K; od 40 do 45 let 20 K; poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj in 1 K vpisnine. Letno se plača za rezervni fond 2 K.

Po društvenikovi smrti izplača načelnikstvo takoj zakonitim dedičem tolikokrat po dve kroni, kolikor je društvenikov. Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po dve kroni za nadaljni slučaj smrti. Konec leta 1905 je bilo pri društvu 200 članov.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—¹/₂7. ure zvečer ali pa vsak dan potem poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4,32%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premožnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 K
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu

ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“